

Tips: maken en implementeren omgangsregels¹

Voor een veilig klimaat moet je elkaar durven aanspreken. 'Aanspreken' is iemands gedrag prijzen of kritiseren. Je zegt wat je belangrijk vindt en waardeert: 'Fijn dat jullie na die ruzie nu weer vriendinnen zijn'. Of je wijst aan wat je hindert, wat niet volgens de afspraak is of waar je het niet mee eens bent: 'Je zou stoppen met pesten, maar nu zie ik je toch weer ...'.

Het is belangrijk oog te hebben voor positief gedrag. Het bevestigen van positief gedrag werkt immers beter dan het afkraken van negatief gedrag. Om elkaar wederzijds te kunnen 'aanspreken' op negatief gedrag is juist een cultuur nodig waarin ook veel aandacht is voor positief gedrag.

Omgangsregels maken

Onderzoeken wat is 'normaal' en wat gaat 'over de grens'?

Wat de een 'normaal' vindt, kan voor de ander over de grens zijn. Je kunt zulke verschillen door cliënten (of andere betrokkenen) zelf laten onderzoeken. Bijvoorbeeld:

Respect

- Ik accepteer en respecteer de ander zoals hij is en discrimineer niet. Iedereen telt mee binnen de vereniging.
  - o *Hoe merk ik dat iemand respect voor me heeft?*
  - o *Hoe kan een ander dat aan mij merken?*
  - o *Welke woorden en gebaren gebruiken we daarbij?*
  - o *Hoe zou dat nog duidelijker kunnen?*

Zonder geweld

- Ik vecht niet, ik gebruik geen geweld, ik bedreig de ander niet, ik neem geen wapens mee.
- Ik val de ander niet lastig. Ik bedreig niet. Ik val niet aan en ik gebruik geen geweld.
  - o *Welk 'geweld' gebruik ik om mijn zin te krijgen?*
  - o *Welk 'geweld' gebruiken anderen?*
  - o *Hoe kun je conflicten zonder geweld oplossen?*
  - o *Wat doe je als er wel geweld gebruikt wordt?*

Niet over de streep

- Ik kom niet ongewenst te dichtbij en raak de ander niet aan tegen zijn of haar wil.
  - o *Wat vind ik normaal gedrag van anderen?*
  - o *Wat vinden anderen normaal gedrag van mij?*
  - o *Welke omgangsregels passen daarbij?*

Cliënten omgangsregels laten vertalen

- **Formuleer omgangsregels** samen met cliënten. Maak hierbij gebruik van de voorbeeld-omgangsregels, onderteken ze en geef iedereen een exemplaar mee.
- Gebruik **werkvormen of spelvormen**.
- **Ontwerp** gezamenlijke **afbeeldingen/pictogrammen** die de regels weergeven en gebruik ze in voorlichtingsmateriaal.
- Laat cliënten **zelf slogans bedenken** (bijvoorbeeld zoals 'Loesje' of 'Geen geweld dan ben je een held').

---

¹ Bron: <http://www.ppsi.nl> en <http://www.schoolenveiligheid.nl>.

Praatplaat

Op <http://www.cycloop.com/praatplaat.htm> zijn praatplaten verkrijgbaar die bij het bespreken van omgangsregels kunnen worden ingezet.

Omgangsregels implementeren

- Maak de omgangsregels **zichtbaar**.
- Zorg dat ze **begrijpelijk** zijn, ook voor de minder geoefende lezer.
- Gebruik **visueel materiaal**. Bijvoorbeeld afbeeldingen van ongewenst of gewenst gedrag.
- **Hang posters op** met wisselende slogans op zichtbare plekken in de school.
- **Maak een folder** voor ouders (zie Voorbeeldbrochure voor ouders en vertegenwoordigers en de Voorbeeld flyer omgangsvormen voor cliënten op de website (www.movisie.nl/werkenaansocialeveiligheid).
- **Maak omgangsregels kenbaar** aan het begin van het activiteitenjaar.
- Stel een **maandthema** in. Bijvoorbeeld 'elkaar helpen'.
- **Hang een regel op**. Goed zichtbaar voor leerlingen en ouders. Elke week krijgt een andere regel extra aandacht.
- Maak een **poppenkast**voorstelling over de omgangsregels.
- Hang berichten rondom omgangsvormen op het **prikbord**.
- Zorg dat ze **geaccepteerd** zijn door alle betrokkenen.
- Zorg dat ze worden **nageleefd**.